

ІКТ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ЗДІЙСНЕННЯ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ РОБОТИ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN THE TRAINING OF FUTURE EDUCATORS FOR IMPLEMENTING PHYSICAL EDUCATION AND HEALTH PROMOTION ACTIVITIES IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION INSTITUTIONS

В статті проаналізовано питання ролі та особливостей впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в процес дистанційного викладання дисциплін практико-методичної спрямованості при підготовці фахівців з дошкільної освіти до здійснення фізкультурно-оздоровчої роботи. Зокрема визначено, що провідними викликами для викладача в реалізації дистанційної форми освіти в сучасних умовах є проблема залученості та вмотивованості студентів, їх психологічного супроводу та відповідності означеної форми окремим предметам. Здійснено аналіз вимог Стандарту вищої освіти з підготовки фахівців спеціальності 012 Дошкільна освіта бакалаврського рівня до здійснення фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми дошкільного віку. Проаналізовано особливості реалізації компетентнісного підходу в освітніх програмах та шляхи його забезпечення в умовах дистанційної освіти. Так, ми визначили, що комплекс загальних та спеціальних компетентностей студентів формується через інтеграцію низки дисциплін загальноосвітнього спрямування, фахової фундаментальної підготовки, психолого-педагогічної та методичної підготовки, науково-предметної та практичної. В ході дослідження було запропоновано конкретні приклади запровадження комбінованої форми ІКТ (синхронних та асинхронних) в практику викладання дисциплін фізкультурно-оздоровчого змісту. Запропоновано орієнтовні структури практичних занять з дисципліни «Методика фізичного виховання дітей» із застосуванням конкретних інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема для синхронної форми дистанційного викладання це сервіси відеозв'язку Zoom, Google Meet, Microsoft teams, інтерактивні дошки Padlet, Miro, Ziteboard, сервіси для побудови інтелектуальних карт Mind maps, Canva. В межах асинхронної форми запропоновано здійснювати закріплення пройденого матеріалу з використанням Moodle, Google Classroom, Google Forms. Також подано методичні рекомендації до впровадження цих технологій на практичних заняттях. В межах рекомендацій акцентовано на особливостях реалізації завдань методичного та практичного характеру згідно з поданими орієнтовними структурами таких занять.

The article examines the issues of the role and features of implementing information and communication technologies in the process of distance teaching of practical and methodological aspects in the training of preschool education specialists for conducting physical education and health work. In particular, it is identified that the main challenges for the instructor in implementing distance education in modern conditions include the issues of student engagement and motivation, their psychological support, and the adequacy of this form to specific subjects. An analysis of the requirements of the Higher Education Standard for the preparation of specialists in the field of Preschool Education (Bachelor's level) for conducting physical education and health work with preschool children has been conducted. The features of implementing a competency-based approach in educational programs and ways to ensure it in the conditions of distance education are analyzed. It has been determined that a complex of general and special competencies of students is formed through the integration of a range of disciplines of a general cultural nature, professional fundamental training, psychological-pedagogical and methodological training, scientific-subject and practical training. During the research, specific examples of introducing a combined form of ICT (synchronous and asynchronous) into the practice of teaching disciplines with a physical education and health content were proposed. Tentative structures of practical classes for the discipline "Methods of Physical Education for Children" with the use of specific information and communication technologies have been suggested. In particular, for synchronous distance teaching, video conferencing services like Zoom, Google Meet, Microsoft Teams, interactive boards like Padlet, Miro, Ziteboard, and services for creating mind maps such as Mind Maps, Canva were recommended. For asynchronous forms, consolidation of the material covered was proposed using Moodle, Google Classroom, and Google Forms. Methodological recommendations for the implementation of these technologies in practical classes are also provided. The recommendations focus on the specifics of implementing methodological and practical tasks in accordance with the proposed tentative structures of such classes.

Key words: physical education, health promotion, information and communication technologies (ICT), higher education, preschool children, distance learning.

УДК 004: [378:373.2.011.3-051]:[373.2.091:796]
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/65.2.40>

Цаплюк О.С.,
асистент кафедри дошкільної освіти
Криворізького державного педагогічного
університету

Постановка проблеми у загальному вигляді. Світові та власне українські реалії сьогодення (епідемії, війна) породжують цілу низку освітніх викликів. Зокрема це психологічний супровід та підтримка педагогів та здобувачів освіти, організація

безпечного освітнього простору, європейська інтеграція в площині освіти, пошук ефективних підходів до організації та провадження дистанційної та змішаної форм освіти. Навчання в дистанційному форматі має як позитивні так і негативні сторони.

До позитивних сторін (як для викладача так і для студента) можемо віднести гнучкість режиму та економію часу, відсутність прив'язки до місця, що забезпечує як доступність освітніх послуг так і їх безпеку, широкі можливості стимулу студентської самостійності, вміння пошуку інформації. Мінусами такої форми організації освітнього процесу є відсутність особистого контакту з викладачем та однокласниками, що породжує низку проблем та труднощів з мотивацією, емоційною залученістю, технічні проблеми пов'язані з несправністю обладнання, проблемами з інтернетом тощо, а також невідповідністю, або частковою відповідністю такого формату для деяких дисциплін. Таку невідповідність вбачаємо зокрема в дисциплінах фізкультурно-оздоровчого циклу для підготовки бакалаврів дошкільної освіти.

Так, державний Стандарт вищої освіти за спеціальністю 012 Дошкільна освіта рівня бакалавра орієнтує нас на те, що студент має набути такі фахові, спеціальні компетентності як: «Здатність до фізичного розвитку дітей раннього і дошкільного віку, корекції і зміцнення їхнього здоров'я засобами фізичних вправ і рухової активності» (КС-12), «Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок здорового способу життя як основи культури здоров'я (валеологічної культури) особистості» (КС-14) [4, с. 9]. Можливість успішного набуття та реалізації цих компетентностей майбутніми педагогами-вихователями в освітньому процесі закладів дошкільної освіти (далі ЗДО), на нашу думку, лежить в площині теоретико-методичної і практичної підготовки студентів. Повноцінна реалізація практичного і, частково, методичного компонента такої підготовки значно ускладнена в онлайн форматі, і потребує або змішаної форми навчання (наприклад лекції дистанційно, практичні/лабораторні очно), що не завжди можливо реалізувати, або добору та ефективного використання інформаційно-комунікаційних технологій, що детальніше і розглянемо в межах цього наукового пошуку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

В сучасній педагогічній літературі питання використання ІКТ є одним з провідних напрямів дослідження. В контексті теми нашої роботи виділимо, що питанням використання ІКТ в підготовці фахівців з дошкільної освіти (в загальному контексті) займалися О. Кравчишина, Т. Федчишина, О. Демченко та ін. Теоретико-методичні аспекти формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх вихователів досліджували С. Семчук, І. Тимофєєва, О. Панченко. Серед зарубіжних науковців можемо виділити роль С. Вілера, П. Кіршера, К. Разісварі, С. Вонга, Б. Колліс та ін. у вивченні особливостей впливу інформаційно-комунікаційних технологій на практику освітньої діяльності.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Не приділено достатньої уваги розкриттю питання особливостей дистанційного викладання дисциплін практико-методичного характеру та ролі ІКТ в цьому процесі.

Мета статті. Дослідити роль та особливості впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в підготовці майбутніх вихователів до здійснення фізкультурно-оздоровчої роботи.

Виклад основного матеріалу. Реалізація компетентнісного підходу в підготовці фахівців дошкільної освіти сьогодні виявляється через включення в освітні програми широкого спектру різноманітних нормативних та вибіркового освітніх компонентів. Зокрема це дисципліни загального, світоглядного спрямування, фахової фундаментальної підготовки, психолого-педагогічної та методичної підготовки, науково-предметної та практичної підготовки. З метою забезпечення перерахованих раніше спеціальних компетентностей фізкультурно-оздоровчого спрямування (КС-12 та КС-14), освітні програми спеціальності 012 Дошкільна освіта можуть включати такі дисципліни нормативної та вибіркової складової як: «Методика фізичного виховання дітей», «Теорія і методика проведення рухливих ігор і забав в ЗДО», «Спортивно-масова робота в ЗДО» та ін, кожна з цих дисциплін окрім теоретичного аспекту передбачає формування у студентів розуміння та знання методики здійснення конкретної фізкультурно-оздоровчої роботи та практичних навичок її здійснення. Так наприклад в межах фахової нормативної дисципліни «Методика фізичного виховання дітей» ми маємо, зокрема, сформувані у студентів розуміння і знання методичних особливостей різних форм фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми дошкільного віку протягом всього дня, це і ранкова гімнастика, заняття з фізичної культури, фізкультурні хвилини, паузи, гімнастика після денного сну, рухливі ігри, ігри з елементами спорту, вправи спортивного характеру, дні здоров'я, фізкультурні свята, дитячий туризм тощо, а також навчити їх практично здійснювати цю діяльність. Це є необхідною умовою для успішного проходження студентами виробничої практики в ЗДО, а також успішної фахової діяльності на посаді вихователя або інструктора з фізичної культури.

Сучасний рівень розвитку технологій, зокрема і освітніх технологій дозволяє вирішувати цілу низку педагогічних завдань на більш високому рівні. Як зазначає Т. Федчишина, в педагогічній діяльності інтеграція ІКТ дозволяє забезпечити швидкий та ефективний доступ до інформації, сучасних розробок, ресурсів самоосвіти, дозволяє об'єднувати фахівців різних ланок в широке комунікаційне коло тощо [6, с. 13].

У випадку об'єктивної відсутності можливості проведення практичних занять з дисциплін фізкультурно-оздоровчої спрямованості в очному

форматі, задля успішного формування ключових компетентностей, вважаємо за необхідне вибудувати чітку структуру освітньої діяльності із застосуванням сучасних ІКТ. Поділяємо думку К. Разісварі про те, що ефективне впровадження технологій дистанційного навчання в освітній процес є ключем як до формування особистості студента загалом, так і до поглиблення можливостей реалізовувати індивідуальний підхід в навчанні та вихованні [7, с. 45]. Для цього, на нашу думку, доцільно використовувати комбінації технологій синхронної та асинхронної взаємодії. Так, наприклад практичне заняття з теми «Заняття з фізичної культури в ЗДО» зазвичай передбачає 4–6 годин на засвоєння в плануванні. В дистанційному форматі варто розбити ці години окремо на засвоєння методики і окремо на відпрацювання практичних навичок. Для ілюстрації пропонуємо таку орієнтовну структуру практичного заняття на засвоєння методики (таблиця 1).

Основним супровідним інструментом тут виступає інтерактивна дошка. Наприклад з допомогою

дошки «Padlet» студенти взаємодіючи з викладачем у вступній частині заняття можуть фіксувати тезово типи та структуру занять, робити структурно-логічні схеми тощо. В основній частині разом з викладачем через демонстрацію екрану та спільне відтворення звуку здійснюється перегляд та аналіз відеозапису проведення заняття з фізичної культури. Попередньо доцільно приготувати дошку до здійснення аналізу відео – додати допис з приєднаним відеозаписом, запропонувати студентам елементи аналізу відео (рис. 1).

В заключній частині студентів можна ознайомити із завданнями які передбачені на самостійне опрацювання з допомогою технологій асинхронної взаємодії. Це можуть бути як спеціальні навчальні платформи (Moodle), так і гугл форми, в яких можна організувати опитування по навчальним відеозаписам, аналогічним тому, що використовували на занятті. Відеозапис додається прямо в гугл форму і не потребує додаткових ресурсів для взаємодії.

Заняття з відпрацювання практичних навичок може мати таку структуру (таблиця 2).

Таблиця 1

№	Структурний елемент та його зміст	ІКТ ресурси для реалізації елемента	Тривалість
1	Вступ Актуалізація та мета, (мотиваційний аспект); Обговорення основних теоретико-методичних засад (типи занять з фізичної культури, їх структура та зміст, способи організації дітей).	Ресурси синхронної взаємодії: сервіси відеозв'язку (Zoom, Google Meet, Microsoft teams тощо), інтерактивні дошки (Padlet, Miro, Ziteboard та ін).	30 хв
2	Основна частина Методика проведення занять з фізичної культури в різних вікових групах; Аналіз навчального відео.	Ресурси синхронної взаємодії: сервіси відеозв'язку (Zoom, Google Meet, Microsoft teams тощо), інтерактивні дошки (Padlet, Miro, Ziteboard та ін).	50 хв
3	Заключна частина Підбиття підсумків, мозковий штурм; Інформація з підготовки до наступної пари.	Ресурси синхронної взаємодії: сервіси відеозв'язку (Zoom, Google Meet, Microsoft teams тощо), інтерактивні дошки (Padlet, Miro, Ziteboard та ін); Ресурси асинхронної взаємодії (Moodle, Google Classroom, Google Forms).	10 хв

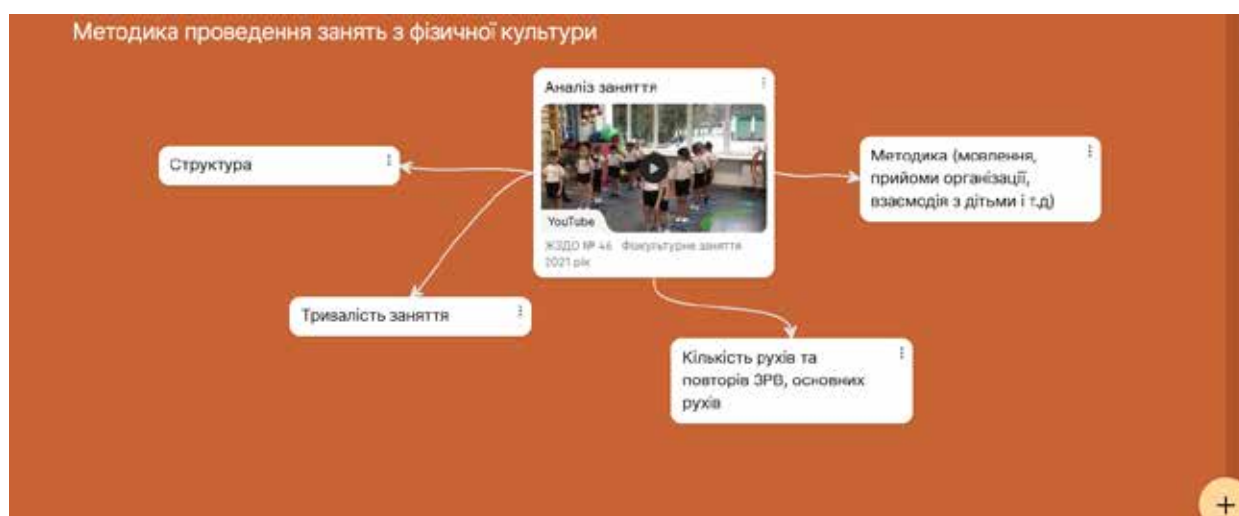

Рис. 1. Аналіз навчального відео

№	Структурний елемент та його зміст	ІКТ ресурси для реалізації елемента	Тривалість
1	Вступ Актуалізація та мета, (мотиваційний аспект); Побудова інтелект карти.	Ресурси синхронної взаємодії: сервіси відеозв'язку (Zoom, Google Meet, Microsoft teams тощо), інтерактивні дошки (Padlet, Miro, Ziteboard та ін); сервіси для побудови інтелектуальних карт (Mind maps, Canva тощо).	20 хв
2	Основна частина Відпрацювання практичних навичок в груповій формі засобом сесійних кімнат.	Ресурси синхронної взаємодії: сервіси відеозв'язку (Zoom, Google Meet, Microsoft teams тощо).	60 хв
3	Заклучна частина Підбиття підсумків, аналіз проведеної роботи. Інформація з підготовки до наступної пари.	Ресурси синхронної взаємодії: сервіси відеозв'язку (Zoom, Google Meet, Microsoft teams тощо), інтерактивні дошки (Padlet, Miro, Ziteboard та ін); Ресурси асинхронної взаємодії (Moodle, Google Classroom, Google Forms).	10 хв

У вступній частині ефективним елементом актуалізації знань виступає побудова інтелектуальної карти. Для цього варто використовувати ресурси з розширеним інструментарієм, такі як Mind Mups, Canva, Miro. Вони дозволяють створювати широкий спектр різноманітних карт, передавати додаткові взаємозв'язки, включають багато можливостей для візуального оформлення. Основна частина передбачає практичне відпрацювання студентами окремих елементів заняття з фізичної культури. Для цього в сервісі відеозв'язку викладач створює певну кількість окремих сесійних кімнат (в залежності від загальної кількості студентів), кожна підгрупа отримує власне завдання – проведення стройових вправ, загальнорозвивальних вправ, основних рухів і т.д. Кожен студент по черзі проводить підготовлений комплекс вправ, після кожного виконання відбувається обговорення в межах підгрупи. Викладач може давати поради, акцентувати на важливих аспектах, за потреби вносить корективи, бере участь в обговоренні. По виконанню всіма студентами завдання підгрупи обмінюються ними.

Висновки. Отже, дистанційне навчання в умовах соціальних викликів вносить низку корективів в особливості взаємодії зі студентами при вивченні дисциплін практико-методичного спрямування. Сюди відносяться і особливості мотивації та емоційного залучення, особливості сприйняття студентами елементів методики та практики здійснення фізкультурно-оздоровчої діяльності тощо. Вдала інтеграція ІКТ в освітній процес дозволяє значною мірою нівелювати негативний вплив цих факторів. Зокрема поєднання синхронних та асинхронних способів взаємодії в освітньому процесі, його чітка структурованість та інтерактивність є ключем до підвищення рівня засвоєння практико-методичних складових загальних компетентностей, що є ключем до виконання вимог Стандарту вищої освіти. Перспективи подальших досліджень вбачаємо в подальшій розробці способів взаємодії з різними ІКТ інструментами для

реалізації тих чи тих завдань в межах дисциплін фізкультурно-оздоровчого змісту, та інших практико-орієнтованих дисциплін.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Демченко О. Використання ІКТ в умовах дистанційного навчання майбутніх вихователів обдарованих дітей. Дистанційна освіта в Україні: інноваційні, нормативно-правові, педагогічні аспекти : зб. наук. праць матеріалів I Всеукраїнської науково-практичної конференції, 16 червня 2020 р., м. Київ, Національний авіаційний університет. наук. ред. Н.П. Мурашова. К. : НАУ, 2020. С. 33–35.
2. Кравчишина О. Формування конативного компонента готовності майбутніх вихователів до використання ІКТ у процесі розв'язання педагогічних ситуацій. Український психолого-педагогічний науковий збірник. 2017. №10. С. 113–117.
3. Панченко О. Потенційні можливості використання інформаційно-комунікаційних технологій у фаховій підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Науковий вісник Ужгородського університету. 2022. Вип. 1(50), С. 215–218. <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2022.50.215-218>
4. Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, ступінь «бакалавр». Галузь знань 01 – «Освіта/Педагогіка». Спеціальність 012 – «Дошкільна освіта». Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.11.2019 р. № 1456. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/012-Doshk.osvita-bakalavr.28.07.pdf>
5. Тимофєєва І. Формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08. Київ, 2017. 255 с.
6. Федчишина Т. Педагогічні умови використання ІКТ у фаховій підготовці вихователя дошкільного закладу. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. Зб. наук. пр. Вип. 48. 2017. С. 12–16.
7. Ratheeswari, K. (2018). Information Communication Technology in Education. Journal of Applied and Advanced Research, 3(1), 45–47. URL: <https://static.jobgam.com/cv/Rukayat748ed/Rukayat1648653742826-cv.pdf>